

КУЛЬТУРНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ДЕРЖАВИ ЯК НАСЛІДОК ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ДЕРЖАВОТВОРЧИХ ПРОЦЕСІВ В ЕПОХУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

XX століття, а особливо його друга половина, стали періодом значного зростання кількості незалежних держав. Якщо в 1945 році, після закінчення Другої світової війни їх нараховувалось 74, більшість із яких виникли як наслідок Першої світової війни, то до кінця XX та початку XXI століття налічувалося більше 190 держав. Цілком зрозуміло, що пояснити цю тенденцію можна процесами деколонізації, розпадом Радянського Союзу та Югославії. Нині державотворчі процеси проходять набагато активніше і саме тому, деякі вчені прогнозують кардинальне зростання кількості появ нових держав. Проте, виникає запитання чи будуть нові держави визнаними. Виникнення подібного запитання пов'язане з тим фактом, що у всьому світі відбуваються зворотні процеси і поява нових держав та державотворчі процеси в них значно сповільнились: лише три незалежні країни в XXI столітті увійшли до складу ООН і, таким чином, були визнані міжнародною спільнотою. Все більше обертів набирає феномен невизнаних держав, оскільки кількість невизнаних держав нині налічує значно більшу кількість, ніж зокрема в середині XX століття.

Зважаючи на тенденцію збільшення кількості невизнаних держав, сепаратистські та сецесійні настрої не вщухають. Сепаратизм наростає всюди – від Середземноморського узбережжя Північної Іспанії до островних держав південної частини Тихого океану. У 1915 р. за власні незалежні держави боролосся 8 рухів. У 2015 році їх було вже 59. Пояснити це можна тим, що нині у світі у значній кількості держав співіснують народи та етноси, які через певні історичні умови та задля збереження культури прагнуть відновити власну державу. За останні 100 років рівень сепаратизму виріс більш ніж удвічі. Мається на увазі, незважаючи на загальносвітову тенденцію глобалізаційних процесів, все частіше зустрічаються протилежні випадки. Як підтвердження, полярним до глобалізаційних процесів виступає відцентровий процес глокалізації. Як відомо, глокалізація це напруга між локальними та глобальними культурами. Глокалізація, як процес, представляє собою глобалізацію локального та локалізацію глобального. Тобто, замість уніфікації виникають і набирають силу явища іншої спрямованості: сецесія, загострення інтересу до локальних відмінностей, зростання інтересу до традицій глибокої давнини і відродження діалектів. Процеси глобалізації посилюють прагнення народів захистити власну культуру та ідентичність. Без збереження традиційної культури етнос не зможе вижити в процесі глобалізації.

Дійсно, на думку вітчизняного дослідника О.Г. Рябеки, у культурних регіонах, які володіють значно меншими за площею територіями ніж сучасні держави виникає певна суперечливість. Вона з кожним роком проявляється чіткіше і виявляється у вигляді сецесійних рухів, у результаті яких деякі держави розпалися або продовжують розпадатися на інші держави/державоподібні утворення. В інших державах, які ще в процесі розпаду, активно діють угруповання, що виступають за відокремлення. Ці тенденції, як зазначає О.Г. Рябека тільки на перший погляд суперечать загальному прагненню до глобалізму. Насправді, дрібні регіони отримають «право на самовизначення» тільки в глобальній трансфедерації, в яку спочатку будуть входити держави, а потім просто регіони. Слушною є теза О.Г. Рябеки, що можливо, держава, як політичний інститут збережеться, але буде значно ослабленою з точки зору політичної ваги. Глокальне (глобальне плюс локальне) людство в будь-якому випадку буде жити разом, але по-різному [1]. Тобто, світове співтовариство, будучи об'єднаним не матиме універсальних єдиних законів. Це пов'язано з відсутністю універсальних норм міжнародного права, згідно з якими будь-яке державоподібне утворення було б «поза законом», з точки зору загальноприйнятих міжнародно-правових норм.

Ще один західний дослідник Дж. Коен у своїй праці «Глобалізація та суверенітет» прогнозує можливий майбутній світовий порядок. Він слушно акцентує увагу на зв'язку концепції суверенітету держав зі світовими процесами глобалізації та трансформованою політичною системою [2].

У глобалізованому світі у політики держави складна позиція. З одного боку, політика повинна дати відповідь на вимоги прогресу глобалізації, що надходять ззовні, повинна враховувати побажання і пропозиції інших урядів, міжнародних організацій, транснаціональних корпорацій, світового ринку і відповідно до цього ініціювати і здійснювати політичні, економічні, соціальні та культурні перетворення. З іншого боку, вона повинна надати своїм громадянам можливості на підвищення добробуту, захистити їх від негативних аспектів глобалізації, від втрат, пов'язаних з адаптацією до світового ринку, тобто забезпечити їм передбачуваність і безпеку.

Між тим, варто наголосити, що ефективність функціонування держави залежить від того чи усі групи населення держави погоджуються із територіальною організацією держави, як політичної державної одиниці й розуміння своєї тотожності з нею. На думку дисертанта, такого роду причини можна зарахувати до перманентних, але їх дію можна дещо зменшити, впроваджуючи ефективну етнонаціональну політику в середині держави.

У зв'язку з розвитком Європейського Союзу, проблема самовизначення все більше стає не тільки питанням внутрішньої політики, а ще й важливою темою для загальноєвропейської політики.

Підсумовуючи, необхідно зазначити, що процеси глобалізації посилюють прагнення народів захистити власну культуру та ідентичність. Без збереження традиційної культури етнос не зможе вижити в процесі глобалізації.

Необхідно ще раз наголосити, що сучасний світовий процес неоднозначний. З одного боку, він веде до збільшення взаємозалежності різних

народів і держав, а з іншого – загострює протиріччя між ними. Таким чином, процеси глобалізації в усьому своєму протиріччі є реальністю сучасного світу, з якою варто рахуватися.

Таким чином, аналіз процесів розвитку культурної ідентичності як наслідку глобалізаційних та інтеграційних процесів, які нині панують у світі та продовжують набирати обертів, є вкрай важливим, адже допомагає зрозуміти можливі причини виникнення нових невизнаних держав.

Список використаних джерел:

- 1. Рябека О.Г. Глокалізація планетарного світу як продукт сучасного глобалізаційного процесу. Гуманітарний вісник ЗДІА. 2014. № 58. С. 41-52.*
- 2. Cohen J.L. Globalization and Sovereignty : Rethinking Legality, Legitimacy, and Constitutinalism. Cambridge : Cambridge University Press. 2012. 453 p.*